

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет електроніки та комп'ютерних технологій

Звіт
про виконання лабораторної роботи №6
З курсу “Операційні системи та системне програмування”
на тему :

**“ Професійна робота з
командними оболонками”**

Виконав
студент групи Фес-21
Шавало А.А.
Перевірів Павлик М.Р.

Львів 2024 р.

Мета : Оволодіння практичними навичками професійної роботи з командною оболонкою shell – використання змінних і створення командних файлів.

Завдання для самостійної підготовки

1. Вивчити:

- організацію умовного виконання командного рядка, угруповання команд у командному рядку;
- використання змінних shell;
- організація командних файлів: передача параметрів, уведення значень, умовні розгалуження і цикли;
- арифметичні обчислення в shell.

2. Розробити алгоритм рішення відповідно до завдання

3. Скласти програми рішення завдань

4. Підготувати тест для перевірки програм

Теоретичні відомості до нижчевиконаних завдань :

Частина 1

1. Визначення користувача системи:

- Команда `whoami` показує ім'я користувача, який зараз залогінений в системі.
- Команда `echo "Current user: $(whoami)"` просто виводить на екран текст із результатом команди `whoami`.

Що відбувається? Виводиться ім'я користувача, під яким ви працюєте в системі.

2. Визначення домашнього каталогу користувача:

- Змінна `$HOME` містить шлях до домашнього каталогу користувача, де зберігаються всі особисті файли та налаштування.
- Команда `echo "Home directory: $HOME"` виводить цей шлях на екран.

Що відбувається? Виводиться шлях до домашньої папки користувача.

3. Пошук всіх файлів, які належать вам:

- Команда `find` використовується для пошуку файлів.
- `find $HOME -user $(whoami)` знаходить всі файли в домашньому каталозі (`$HOME`), які належать поточному користувачеві (`$(whoami)`).

Що відбувається? Система шукає і показує всі файли, які належать вам у вашій домашній папці.

4. Архівація знайдених файлів:

- Команда `tar` використовується для створення архівів.
- Ми створюємо архів, який називається, наприклад, `back_up_username_20241008.tar.gz`.
- `tar -czvf` створює стиснений архів у форматі `.tar.gz`. `$(find $HOME -user $(whoami))` передає в архів всі файли, що належать користувачу.

Що відбувається? Створюється архів з усіма файлами, які належать користувачу.

5. Перевірка існування архіву та запит на перезапис:

- Команда `if [ -f "$archive_name" ]` перевіряє, чи існує файл з таким ім'ям.
- Якщо файл існує, програма запитує у користувача, чи потрібно його перезаписати (за допомогою команди `read -p`).
- Якщо користувач вводить "y", архів створюється заново.

Що відбувається? Якщо файл архіву вже є, програма запитує, чи хочете ви його перезаписати.

6. Встановлення прав на архів (тільки для читання):

- Команда `chmod 444` змінює права доступу до файлу, щоб дозволити лише читання. Іншими словами, ніхто не зможе змінювати або видаляти цей файл без додаткових прав.

Що відбувається? Права доступу до архіву змінюються так, щоб його можна було тільки читати.

Частина 2

1. Розархівування файлів зі збереженням структури каталогів:

- Команда `tar -xvzf` розпаковує архів (`-x` означає "розпакувати", `-z` означає, що архів стиснений).
- `-C $HOME` вказує, що всі файли повинні бути розпаковані в домашню папку користувача.

Що відбувається? Всі файли з архіву розпаковуються назад у домашню папку користувача з тією ж структурою каталогів.

2. Перевірка на відмінності та запит на перезапис:

- Скрипт використовує команду `cmp -s`, яка порівнює два файли. Якщо файли різні, виконується запит на перезапис за допомогою команди `read -p`.
- Якщо користувач погоджується, файл з архіву перезаписується на оригінальний файл в домашній папці.

Що відбувається? Система перевіряє, чи змінилися файли, і запитує вас, чи потрібно їх перезаписати.

Завдання до виконання

Написати скрипт для виконання наступного завдання:

Частина 1

1. Визначити, хто є користувачем системи та виведіть на екран.

```
andriy@andriy-VirtualBox:~$ echo $(whoami)  
andriy
```

2. За допомогою змінних оточення визначити домашній каталог користувача

```
andriy@andriy-VirtualBox:~$ echo $HOME  
/home/andriy
```

3. Знайти всі файли, які належать вам у вашому домашньому каталозі

```
andriy@andriy-VirtualBox:~$ find $HOME -user $(whoami)  
/home/andriy  
/home/andriy/.asd.txt.swo  
/home/andriy/backup_andriy_17 (2)  
/home/andriy/backup_andriy_17 (2)/lab_2  
/home/andriy/backup_andriy_17 (2)/lab_2/my_cat  
/home/andriy/backup_andriy_17 (2)/lab_2/acl_test  
/home/andriy/backup_andriy_17 (2)/lab_2/acl_test/file2  
/home/andriy/backup_andriy_17 (2)/lab_2/acl_test/file1  
/home/andriy/.text.svt  
/home/andriy/files.txt  
/home/andriy/.text2.swk  
/home/andriy/Templates  
/home/andriy/.text.swb  
/home/andriy/.profile  
/home/andriy/.text.swn  
/home/andriy/.selected_editor  
/home/andriy/.text.swh  
/home/andriy/lab_4  
/home/andriy/lab_4/filelist  
/home/andriy/lab_4/my_text  
/home/andriy/.text.svs  
/home/andriy/.text.swi
```

4. За архівувати ці файли з іменем back_up_<your_name>_<data>.

```
andriy@andriy-VirtualBox:~$ tar -czvf "back_up_${USER}_${date +%Y-%m-%d}.tar.gz" $HOME
```

5. Якщо архів з даним іменем вже існує, то вивести запит на його перезапис.

```
andriy@andriy-VirtualBox:~$ if [ -f "$ARCHIVE_NAME" ];then read -p "Archive exist y/n" choise; if [ "choise" = "y"];then  
tar -czvf "$ARCHIVE_NAME" $HOME; else echo "ARCHIVE cancel"; fi; fi  
Archive exist y/ny  
bash: [: missing `'  
ARCHIVE cancel
```

6. Встановити права на отриманий архів тільки для читання.

```
andriy@andriy-VirtualBox:~$ chmod 444 $ARCHIVE_NAME
```

Частина 2

1. Розархівувати файли з архіву зі збереженням структури каталогів

```
andriy@andriy-VirtualBox:~$ tar -xzf $ARCHIVE_NAME -C $HOME
home/andriy/
home/andriy/.asd.txt.swo
home/andriy/backup_andriy_17 (2)/
home/andriy/backup_andriy_17 (2)/lab_2/
home/andriy/backup_andriy_17 (2)/lab_2/my_cat
home/andriy/backup_andriy_17 (2)/lab_2/acl_test/
home/andriy/backup_andriy_17 (2)/lab_2/acl_test/file2
home/andriy/backup_andriy_17 (2)/lab_2/acl_test/file1
home/andriy/.text.svt
home/andriy/files.txt
home/andriy/.text2.swk
home/andriy/Templates/
home/andriy/.text.swb
home/andriy/.profile
home/andriy/.text.swn
```

2. Якщо файли відрізняються у порівнянні з оригіналом, то потрібно виводитися запит на його перезапис.

```
andriy@andriy-VirtualBox:~$ for file in $(tar -tf "$ARCHIVE_NAME");do
> if [ -f "$HOME/$file" ];then
> if ! cmp -s "$HOME/$file" "/path/to/extract/$file";then
> read -p "Fail $file another y/n: " choice
> if [ "choice" = "y" ]; then
> cp "/path/to/extract/$file" "$HOME/$file"
> fi
> fi
> fi
> done

gzip: stdin: unexpected end of file
tar: Unexpected EOF in archive
tar: Error is not recoverable: exiting now
Fail home/andriy/.asd.txt.swo another y/n: y
Fail home/andriy/.text.svt another y/n: y
Fail home/andriy/files.txt another y/n:
```

Висновок : В ході виконання лабораторної роботи №6, я ознайомився з основами роботи з командною оболонкою, зокрема зі змінними, умовними операторами, циклами та способами обробки параметрів командного рядка. Я розробив та протестував кілька сценаріїв, які дозволяють ефективно автоматизувати різні процеси в операційній системі. В результаті виконання лабораторної, я покращив навички створення bash-скриптів та зрозумів, як можна використовувати оболонку для автоматизації завдань. Це дозволить мені в подальшій професійній діяльності швидше вирішувати рутинні завдання за допомогою скриптів.